

2025. március 12. **OKT, alternatív túra lehetséges Dejtár – Ipolyvece között**

Útvonal: Becske posta buszmegálló – Megvilágosodás Sztúpa – Páncélos forrás – Szanda vára – Mária forrás – Szandaváralja – Terény faluközpont buszmegálló

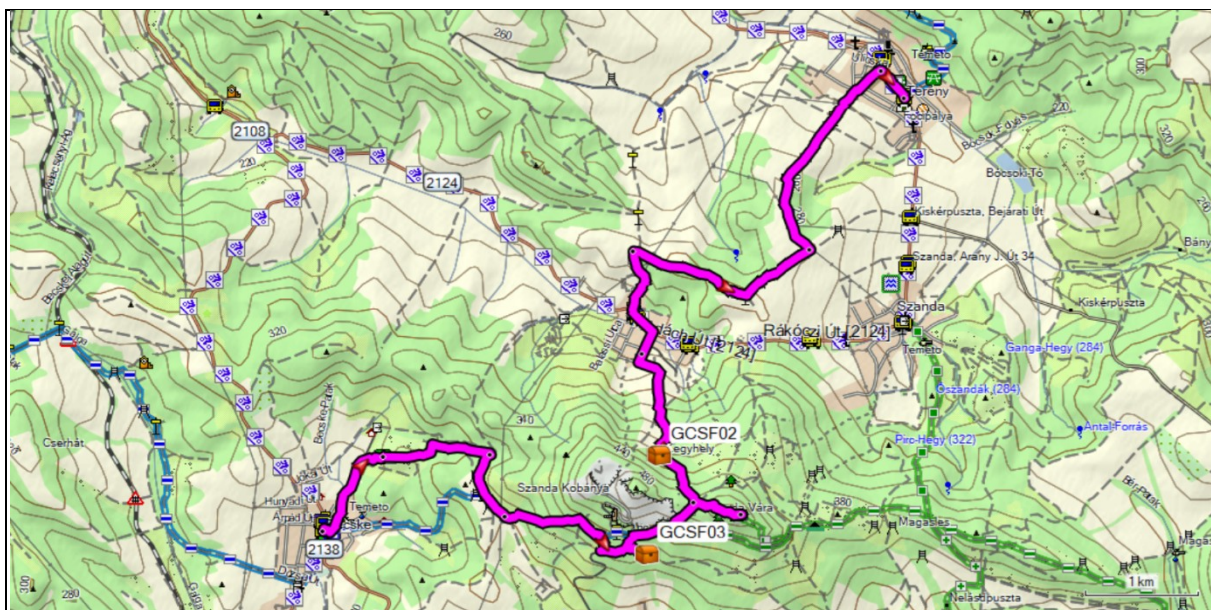
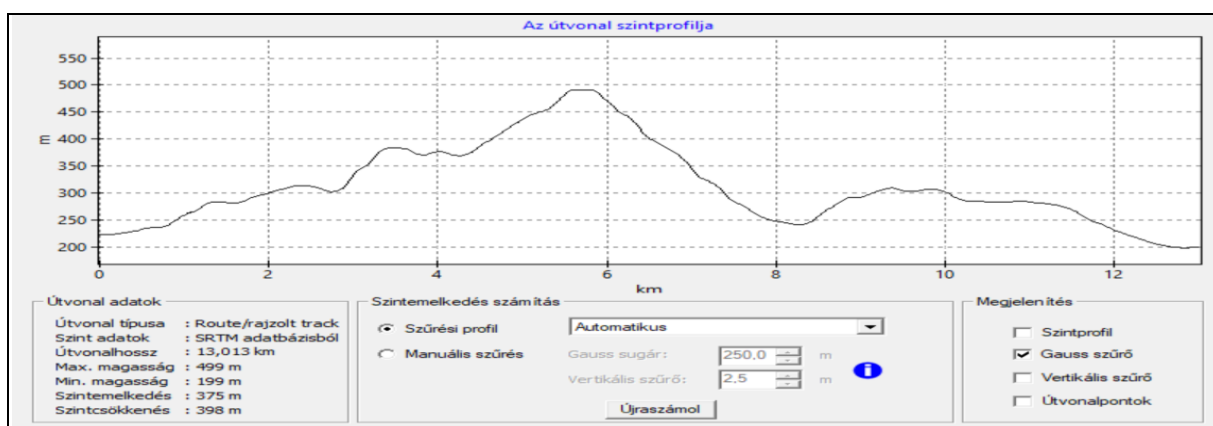
Táv: 13 km; szint: 400 m

Utazás: Vácról a 2-es állásról indul busz Balassagyarmatra (08⁵⁵ - 10⁰⁰). A 7-es állásról Becske posta megállóig: (10⁰⁵ – 10⁴⁷).

Szűkös Balassagyarmaton az átszállási idő, ezért ha a busz késése miatt nem érjük el a csatlakozást, akkor egy Dejtári kilátós túrát csinálunk ezen a napon. Ebben az esetben Balassagyarmat 3-as állásról Dejtár Fő út megállóig utazunk (10³⁰ - 10⁴⁵). Túra ebben az esetben Dejtár – Ipolyvece között lenne. Részletek ennek a leírásnak a végén olvashatóak.

Hazautazás: Terény faluközpont megállóból 16⁵⁴-kor indul busz Balassagyarmatra. Érkezés: 17³⁵-kor. Tovább Vácig 17⁴⁵-kor a 2-es állásról. Érkezés Vácra 19⁰⁵-kor.

Ha a Dejtár – Ipolyvece túrát tudjuk megcsinálni, akkor Ipolyvece vasútállomás bejáratí út megállóból Érsekivadkert központig utazunk (15⁰⁰ – 15²⁰) vagy (16⁵⁵ - 17¹⁵). Tovább Vácig (15²¹ - 16⁰⁵) vagy (17²¹ - 18⁰⁵). Inkább vonattal Vácig a kis piroskával (14⁴³ – 16²²), vagy (17⁴³ - 19²²).

Ládák:

gcsf03 <https://geocaching.hu/caches.geo?id=5473>

Rejtés típusa: **Hagyományos geoláda**, telefon: +36203703120, Nehézség / Terep: **2.0 / 2.0**

A kúttól 5 méterre, a forrásházon túl, 15 cm x 10 cm x 5 cm konyhai doboz, fán 150 cm magasan. A forrás körül vizenyős a talaj, ezért vízhatlan lábbeli ajánlatos. A láda eltűnése esetén póttjelszó a forrásház ablakfélfáján N 47° 54,494' E 19° 24,733' 388 m [GCSF03+póttjelszó] található.

A láda: A kúttól 5 méterre, a forrásházon túl, 15cm x 10cm x 5cm konyhai doboz, fán 150cm magasan várja, hogy felfedezzétek. A forrás körül vizenyős a talaj, ezért vízhatlan lábbeli ajánlatos. A láda eltűnése esetén póttjelszó a forrásház ablakfélfáján N 47° 54,494' E 19° 24,733' 388 m [GCSF03+póttjelszó] található.

A Páncélos-forrás története: A Szanda-hegy környékén több forrás létezett évszázadokon keresztül, ezekből több búcsúhely vagy kegyhely is volt. A kőbányászat és a vidék életvitelében megjelent változások miatt ezeknek a forrásoknak a zöme, vagy elpusztult, vagy a karbantartás hiánya miatt annyira leromlott, hogy kiszáradt. Arról nincs adat, hogy pontosan mikor és kik foglalták el, de mind a neve, mind a régi foglalatlan látható tank képe a honvédséggel hozhatja kapcsolatba. Miután a régi foglalat megszűnt működni, új csövet illesztettek be a forrásház közelébe és így a mai napig is szépen csordogál a vize, ami ízletes és biztonságosan fogyasztható.

A [Börzsönyi-források](#), [Pilis](#), [Visegrádi-hg.](#) [források](#), [Mátrai-források](#) és [Bükki-források](#) ládasorozat után a Cserhát sem maradhat ellátatlanul forrásos láda ügyileg. A Cserhátban már van egy pár forrás saját ládával, de még bőven vannak felfedezésre váró kutak és források, amiket érdemes lesz felkeresni. Ezen a [linken](#) a Cserhát Baráti Társaság túramozgalmát képező 21 forrást lehet megtekinteni. Ezt a sorozatot (10 hagyományos és egy bónusz láda) többnyire ezekből válogattam össze. A GCSFZA bónusz láda helyének megismeréséhez a sorozat (GCSF01 - GCSF10) minden ládáját meg kell találnod és be kell jelentened a megtalálást a gc.hu oldalon. Amíg ez nem történik meg a GCSFZA ládaoldalon nem láthatóak a záróláda koordinátái és akkor sem jelenthetsz be megtalálást a záróládra, ha más forrásból hozzájutottál a jelszóhoz. A sorozat tagjainak bejelentése után láthatóvá válnak a záróláda koordinátái.

A Cserhát földtana: A Cserhát geológiai felépítésében - ellentétben a környezetében emelkedő Mátrával és Börzsönnyel - nem kizárólagosan egyeduralkodóak a vulkáni kőzetek. A térség változatos topográfiája sokféle típusú kőzetet alakított ki. Ezek közül jellemzőek a sekélytengeri üledékek, mint pl. a homokkövek, agyagmárgák és slírek. Kisebb arányban, de jelen vannak az egykori óceánok mélyén lerakódott mészkövek és dolomitok is, valamint az alacsonyabb térszínek fiatalabb korú folyóvízi (fluviális) homokos-kavicsos üledékei. A Cserhát nagy részén ma is ezek a kőzetek az uralkodóak a felszínen.

A Cserhát éghajlata: A nyugati és keleti irányban magasabbra kiemelkedett, egységbe fogó tájkeretet adó középhegységi területek (Börzsöny, Mátra) klímabefolyásoló hatása miatt, a Cserhátvidék éghajlatára alapvetően a hegység elnevezésnek némileg ellentmondó, ám a relatív szinteltérés nyomán jogosnak tartható, de itt tágabb értelmű hegységközi "medencehatás" a jellemző. Ennek

nyomán a terület éghajlata általánosan tekintve mérsékeltén hűvös és mérsékeltén száraz. A hőmérsékleti viszonyokat is befolyásoló napsütéses órák száma a sokévi átlagokat figyelembe véve meglehetősen alacsony, 1900 és 1950 óra/év. Ennek megfelelően a évi átlag középhőmérséklet 8-10 C° között változik. A leghidegebb hónapnak számító januári középhőmérséklet nagy átlagban, és ugyancsak a földrajzi fekvéstől függően, - 2 C° és -3° között változik, míg a legmelegebb júliusi középhőmérséklet csak 19 C°. A hegységközi medencehatásból fakadóan a Cserhátvidék közvetlen környezeténél szárazabb terület. Az évi csapadékmennyiség 560 és 620 mm között változik. Északon 600-620 mm/év, míg délen és a Börzsöny hegység keleti lábainál már csak 560-600 mm körül mozog.

A Cserhát vízrajza: Mivel az Északi-középhegység magasabb hegyeitől eltérően a Cserhátban kisebb az éves csapadékmennyiség, a terület vízhálózatának hozama ebből adódóan gyéresebb. A hegység területén körülbelül 400 forrás található. Néhányuknak gyógyhatást tulajdonítanak, bár ezt még nem bizonyították. Ezek közül a legjelentősebbek a Szentkút környékén felszínre törő négy forrás: A Szűz Mária-, a Szent István-, a Szent László- és a Szent Imre-forrás. Az itteni szentkútak állítólag már jó néhány ember csodálatos gyógyulását okozták, így ma is sokan látogatják őket. Ugyanakkor a más, magasabb hegységekben talált sok foglalt, kiépített forrástól eltérően, a Cserhát forrásai, kútjai között sok alig ismert, egyszerű és nehezen megtalálható is van. Vízhozamuk szegényes és száraz nyarakon hajlamosak a kiszáradásra.

gcsf02 <https://geocaching.hu/caches.geo?id=5471>

Rejtés típusa: **Hagyományos geoláda**, telefon: +36203703120, Nehézség / Terep: **2.0 / 2.5**

A forrástól 25 méterre, a közeli szekérúttól 8 méterre, 15cm x 10cm x 5cm konyhai doboz, 1.5m magasan egy vastag dőlt törzsű fán. Mivel a forrás környéke meredek és kicsit mocsaras, esős, havas vagy jeges időben jó tapadású és vízhatlan bakancs ajánlott.

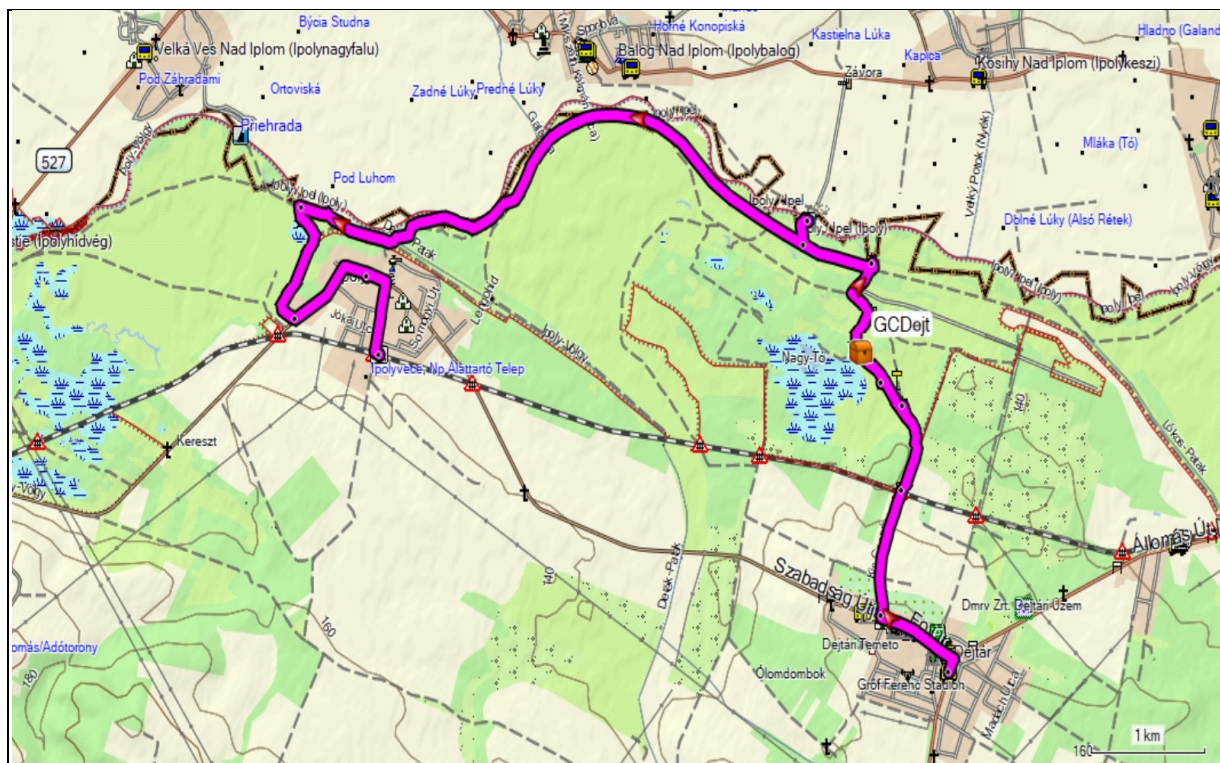
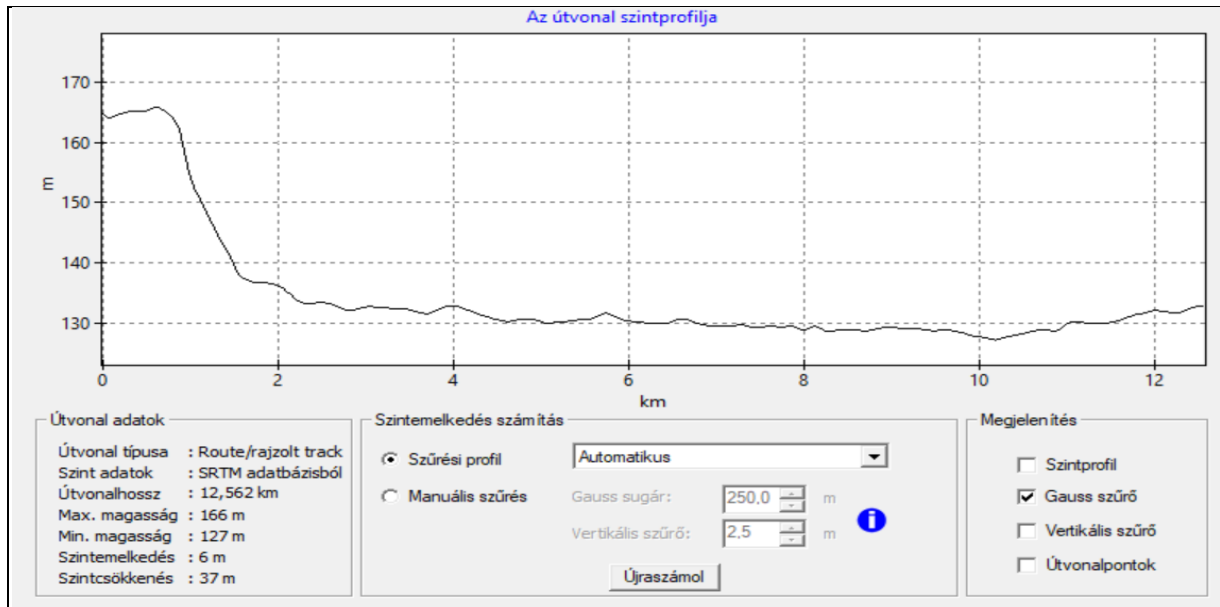
A láda: 15 cm x 10 cm x 5 cm konyhai doboz a kúttól 25 méterre, a közeli szekérúttól 8 méterre, 1.5m magasan egy vastag dőlt törzsű fán várja, hogy felfedezzétek. Mivel a forrás környéke meredek és kicsit mocsaras, esős, havas vagy jeges időben jó tapadású és vízhatlan bakancs ajánlott.

A szandaváraljai Mária-forrás története: A Szanda-hegy környékén több forrást és ezekkel kapcsolatban lévő búcsúhelyeket is találhatunk. Ezt a szépen gondozott forrást elsősorban a helybeliek ismerik, pedig a sánc tetején végiggyalogolva könnyű megtalálni. A forrásnál látható kereszt valaha a Péter-hegy nyugati platójának szélén álló Péter-kút mellett állt, mely a II. világháború előtt jelentős búcsújáróhelynek számított. A kőbánya a hegyvel együtt elpusztította a kút is, az ott álló keresztet azonban még időben lehozták a hegytetőről és itt a Mária-forrásnál állították fel újra. A faluban élő ötven-, hatvanévesek szülei, nagyszülei idejében ismert búcsújáróhely volt az erdős domboldalon felfakadt forráskörnyék, amit az itt lévő Szűz Mária-képről Képecskének neveztek. Úgy tíz évvel ezelőtt a szandai hagyományörzők szorgalmazták, hogy ne merüljön feledésbe a Mária-forrás története. Kezdeményezésükre újult, szépült meg a nevezetes hely, ahol "a hegyről lehozott" fafeszület még mindig ott áll. Az önkormányzat segítségével ülőkék, lépcsők, fakorlátok készültek, a kiszáradóban lévő "kutat" kitisztították, s ma, az eredeti foglalatától kicsit lejjebb lévő kis csövön folyik a vize, aminek sokan gyógyító erőt tulajdonítanak.

Dejtár – Ipolyvece alternatív túra

Útvonal: Dejtár Fő utcai buszmegálló – Páskom legelő tanösvény – Kilátó – Ipoly holtág – Ipoly gát – Ipoly duzzasztó – Ipolyvecei kilátó – Ipolyvece buszmegálló, vagy vasútállomás

Táv: 12 km; szint: -

Láda:

gcdejt https://geocaching.hu/caches.geo?id=6290&show_logs=i

Rejtés típusa: **Hagyományos geoláda**, telefon: +36308626455, Nehézség / Terep: **2.0 / 2.0**

A ládát 150 cm magasan keresd, mely egy 8x12x8 cm-es négyfülű konyhai tároló.

A dejtári Páskom legelő tanösvény: A 6 állomásból álló, 3 km hosszú tanösvény Dejtárból, a templom mellől indul. A tanösvényen felállított információs táblákról megismerhetjük a község történetét, népviseletét, az Ipoly-völgy természeti értékeit, élővilágát és hagyományos gazdálkodási módjait. Különösen érdekes része a tanösvénynek az Ipoly-völgy legnagyobb kiterjedésű, összefüggő nádasa, amely az év minden szakában tartogat látnivalót. A tanösvény először jobb minőségű murvás úton halad a szántóföldek között, majd a vonatsíneket keresztezve egy széles földútra tér rá. A vonatsínek előtti füves területen lehet parkolni. Hamarosan egy méretes legelőn találjuk magunkat, ahol a lapos tájon azonnal feltűnik a magas kilátótorony.

A dejtári Morotva tavak kilátó és Nagy-tó: N 48° 3,342' E 19° 9,786' 135 m [GCDejt+kilátó]

A tanösvény 4. állomása a madármegfigyelő torony, amelyet a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság építtetett 2010-2011. során. A toronyból az egykori Ipoly mellék-ágából keletkezett Nagy-tó is látható, amely jelenleg egy fetöltődő állapotú mocsár, mélysége ritkán haladja meg az 1-1,5 métert. A Nagy-tó az Ipoly régi medrén kialakult morotvatavak közé tartozik. A **morotvató** a folyó elhagyott, lassan feltöltődő kanyarulata, amely az aktív mederrel már sehol sem függ össze. A morotvató úgy alakul ki, hogy amikor egy folyó kanyarulata túlzottan görbe, egy nagyobb áradásnál, amikor a folyó vize gyorsan zúdul végig a tájon, levágja a kanyarulatot. A folyó kiegyenesedik, de a régi, kanyargós mederben ott marad a víz, ez lesz a morotvató. A környéken több kiszáradt kis tó is megfigyelhető, a távolban pedig jól kivehető a Börzsöny és a szlovák hegyek lankái.

A terület - elsősorban az itt élő különleges **növény- és állatvilága** okán - megkülönböztetett figyelmet és speciális élőhelyi kezelést igényel, amelyet a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága végez. A Nagy-tó és környéke ugyanis a madarak kedvelt élőhelye. A nádas a fiókabetés időszakában, tavasz végén, nyáron a leghangosabb. Ha szerencsénk van, megpillanthatunk nagy kócsagot, szürke gémet, bakcsót. A rejtett életű bölömbikának inkább csak jellegzetes - hajókültre emlékeztető - hangját fogjuk hallani. A madarak mellett sisakos sáskát, siklót is megfigyelhetünk a környéken, nekünk utóbbit sikerült lefényképeznünk. Az áprilistól júniusig nyíló fekete kökörcsin, majd az árvalányhaj nyújt még szemet gyönyörködtető látványt a táj bebarangolása közben.

A tanösvény tovább folytatódik még kb. 1200 m megtételével egészen az Ipolyig, ahol az Ipoly-menti gátat és a szlovák-magyar határt jelző köveket lehet megtekinteni. A láda ezen az úton, a kilátótól kb. 200 m-re lett elhelyezve természetes rejtekben. A láda kihelyezésekor a kilátó közelében szarvasmarhák legeltetése zajlott villanypásztoros lekerítéssel. A kilátó és a geoláda nincs elkerítve, azok szabadon megközelíthetőek.

Amennyiben kedved és időd engedi, úgy érdemes a község látnivalóit is megnézni a tanösvény bejárása előtt vagy után, amelyek igen közel helyezkednek el egymáshoz, így a templom előtt parkolva könnyen végigsétálhatóak.

Dejtár látnivalói: Dejtári Tájház. 🏠 N 48° 2,469' E 19° 9,639' 160 m [GCDejt+tájház]

A dejtári tájházat a Dejtár, Szabadság útja 59. szám alatt találjátok meg. Dejtáron egyre többen fedezik fel az építészet népi értékeit, újítyák fel vagy építik újjá a palóc portákat. Ennek a folyamatnak méltó gyöngyszeme a tájház, amely a nagyközönség előtt 2003-ban nyitotta meg kapuit. Az 1920-as években épült palóc középparaszti porta két épületből áll. A tornácos lakóépületből és az udvari épületben található magtárból, kamrából és pincéből. A tájházban állandó népművészeti kiállítás látható, amely bemutatja a palóc családok életét, szokásait, viseletét, emellett babakiállítás is megtekinthető. A tájház előzetes bejelentkezés alapján látogatható, állandó személyzet nincs a háznál. Információ a nyitvatartásról a +36-30-483-0882 telefonszámon kérhető.

Római Katolikus Templom: ⛪ N 48° 2,390' E 19° 9,886' 160 m [GCDejt+templom]

A mai barokk stílusú templomot 1776-ban Mária Terézia költségén, Batthyány érsek védnöksége alatt építették. A templomot 1810. szeptember 8-án, Szűz Mária születése napján szentelték fel. Ez a nap a falu búcsúja, Kis Boldogasszony, Kisasszony napja. A templom alapjához szükséges köveket a drégelyi vár romjai szolgáltatották. A templom fő látnivalói a faragott domborműves XVIII. századi rokokó szószék, a fehér márvány főoltár, valamint több gyönyörű freskó. Ezek közül kiemelkedik a főoltár mögötti falon Szűz Mária születését ábrázoló olajfestmény, amelyet Marton Lajos készített 1960-ban, illetve az Utolsó vacsorát ábrázoló falfestmény, amely Csetényi Antal munkáját dicséri 1970-ből. A templom mellett áll a **Szentháromság szobor**, oldalain a világháborúkban elesett hősök neveivel.

Szent Flórián szobor: 🗿 N 48° 2,445' E 19° 9,692' 160 m [GCDejt+szobor]. A műemlék jellegű Szent Flórián szobor a Szabadság utca felső szakaszán található. A községet többször is tűzvész pusztította, ennek emlékére állították 1855-ben a szobrot mintegy védelmezőként a tűz ellen, majd a településen élő emberek védőszentjüknek választották.

A főtéren a Millenniumi Parkban 🗿 N 48° 2,382' E 19° 9,975' 160 m [GCDejt+emlékmű] megtekinthetjük a **Millennium emlékművet**, valamint a dejtári "**Turul**" madarat, Szabó Imre szobrászművész és Galamb Sándor öntőmester alkotását.